

AMÉLIE NOTHOMBOVÁ

STRACH a CHVĚNÍ

MLADÁ FRONTA

AMÉLIE NOTHOMBOVÁ

Strach a chvění

AMÉLIE NOTHOMBOVÁ

StRACH
a CHVěNí

MLADÁ FRONTA

Přeložila Jarmila Fialová

Copyright © Editions Albin Michel – Paris 1999

Translation © Jarmila Fialová, 2004, 2013

Pan Haneda byl nadřízený pana Omočiho, který byl nadřízený pana Saitó, kterýžto byl nadřízený slečny Mori a ta byla moje nadřízená. Já jsem nebyla nadřízená nikoho.

Šlo by to vyjádřit i jinak. Já jsem byla podřízená slečny Mori, která byla podřízená pana Saitó a tak dále, s tím rozdílem, že příkazy směrem dolů mohly stupínky té hierarchie přeskočit.

Ve společnosti Jumimoto jsem tudíž byla podřízená všem.

Výtah mě vyklopil v posledním poschodí budovy Jumimoto 8. ledna 1990. Okno na konci haly mě vcuclo silou rozbitého okénka v letadle. Kdesi daleko, velice daleko bylo město – tak daleko, až jsem pochybovala, že jsem tam vůbec kdy byla.

Dokonce mě ani nenapadlo, že jsem se měla ohlásit v recepci. Po pravdě řečeno nebyla v mé hlavě jediná

myšlenka, nic než fascinace prázdňem za tím oknem.

Nakonec vyslovil chraplavý hlas za mnou mé jméno. Otočila jsem se. Nespokojeně na mě pohlížel asi padesátiletý muž, malý, hubený, škaredý.

„Proč jste o svém příchodu neuvědomila úřednici v recepci?“ zeptal se.

Žádná odpověď mě nenapadla, i neodpověděla jsem. Sklonila jsem hlavu a stáhla ramena u vědomí, že aniž jsem pronesla jediné slovo, udělala jsem v den svého vstupu do společnosti Jumimoto v pouhých deseti minutách již špatný dojem.

Muž mi řekl, že se jmenuje pan Saitó. Vedl mě mnoha obrovskými sály, kde mě představil hordám lidí, jejichž jména jsem po jejich vyslovení postupně zapomínala.

Potom mě uvedl do kanceláře, kde seděl pan Omoči, jeho nadřízený, obrovský, hrůzu vzbuzující muž, což dokazovalo, že je to viceprezident.

Pak mi ukázal jedny dveře a slavnostně mi oznámil, že za nimi sedí pan Haneda, prezident. Bylo samozřejmé, že na setkání s ním není ani pomyšlení.

Konečně mě zavedl do ohromného sálu, v němž pracovalo asi čtyřicet lidí. Naznačil, kde budu sedět, což bylo přesně naproti mé přímé nadřízené, slečně Mori. Ta měla právě schůzi a přijde po poledni.

Pan Saitó mě krátce představil shromáždění. Načež se mě zeptal, mám-li ráda výzvy. Bylo jasné, že nejsem oprávněna odpovědět záporně.

„Ano,“ řekla jsem.

To bylo první slovo, které jsem ve společnosti pronesla. Až do té doby jsem se spokojila úklonem hlavy.

„Výzva“, kterou mi pan Saitó navrhl, spočívala v kladné odpovědi na pozvání zahrát si příští neděli golf s jistým Adamem Johnsonem. Měla jsem napsat anglicky dopis a tomu pánovi to sdělit.

„Kdo je ten Adam Johnson?“ zeptala jsem se pošetile.

Můj nadřízený podrážděně vzdychl a neodpověděl. Byla to chyba, nevědět, kdo je pan Johnson, nebo byla moje otázka nediskrétní? To jsem se nikdy nedověděla – a nikdy jsem se nedověděla, kdo byl Adam Johnson.

Úkol mi připadal snadný. Usedla jsem a napsala srdečný dopis: Pan Saitó vítá s radostí, že si příští neděli dá s panem Johnsonem partii golfu, a srdečně ho zdraví. Zanesla jsem to svému nadřízenému.

Pan Saitó si můj výtvar přečetl, vyrazil menší pohrdavý výkřik a dopis roztrhal.

„Napište to znovu.“

Myslela jsem, že jsem byla k panu Johnsonovi příliš vlídná nebo familiární, i sepsala jsem chladný, odměřený text: pan Saitó bere na vědomí rozhodnutí pana Johnsona a podle jeho přání si s ním zahraje partii golfu.

Můj nadřízený si ten výtvar přečetl, vyrazil menší pohrdavý výkřik a roztrhal ho.

„Napište to znovu.“

Měla jsem chuť se zeptat, v čem chybuji, bylo však jasné, že pan šéf otázky nesnáší, což dokazovala jeho reakce na můj dotaz ohledně osoby příjemce. Musela jsem

tedy přijít sama na to, jakým tónem záhadného Adama Johnsona oslovit.

Následující hodiny jsem strávila sepisováním dopisů onomu hráči golfu. Pan Saitó udával mé produkci takt tím, že ji bez komentáře trhal, pouze s oním výkřikem, který byl zřejmě jakýmsi refrénem. Pokaždé bylo nutno vymýšlet novou formulaci.

Cvičení mělo do sebe cosi – „krásná markýzo, zmírám láskou k vašim krásným očím“ – poněkud pikantního. Zkoušela jsem to s mutací větné stavby: Co kdyby se Adam Johnson stal přísudkem, příští neděle podmětem, partie golfu předmětem a pan Saitó příslovečným určením? Příští neděle přijímá s radostí zaJohnsonovat si panSaitónsky partii golfu. A prásk do oka Aristotelovi!

Právě když mě to začínalo bavit, můj nadřízený mě přerušil. Roztrhal n-tý dopis, aniž ho četl, a řekl mi, že přišla slečna Mori.

„Dnes odpoledne budete pracovat s ní. Mezitím mi dojděte pro kávu.“

Bylo už čtrnáct hodin. Moje epistolární stupnice mě zaujaly tak vyčerpávajícím způsobem, že jsem nepomyslela na sebemenší pauzu.

Postavila jsem šálek na psací stůl pana Saitó a otočila se. Kráčela ke mně vysoká dívka, dlouhá jako luk.

Vždycky když pomyslím na Fubuki, vidím v duchu japonský luk, vyšší než mužská postava. Proto jsem onu

společnost překřtila na „Jumimoto“, to znamená „podstata luku“.

A když vidím luk, vždycky si znovu vzpomenu na Fubuki, vyšší, než bývají muži.

„Slečna Mori?“

„Říkejte mi Fubuki.“

Dál už jsem neposlouchala, co mi říká. Slečna Mori měřila nejméně metr osmdesát, což je výška, jíž dosahuje málo japonských mužů. Byla štíhlá a navzdory japonské upjatosti, které se musela podřídít, nade vše půvabná. Ale především mě ohromila zářivá krása její tváře.

Mluvila na mě, slyšela jsem zvuk jejího jemného, inteligentního hlasu. Ukazovala mi úřední spisy, vysvětlovala mi, o co v nich jde, usmívala se. Neuvědomovala jsem si, že ji neposlouchám.

Potom mě vyzvala, abych si pročetla listiny, které mi připravila na stole stojícím proti jejímu. Usedla a pustila se do práce. Poslušně jsem listovala lejstry, která mi dala k nahlédnutí. Šlo o předpisy, o výčty.

Podívaná na její obličej dva metry ode mne byla strhující. S očima sklopenýma k cifrám nemohla vidět, že si ji prohlížím. Měla ten nejkrásnější nos na světě, japonský nos, onen nenapodobitelný nos s jemným chřípím, jaký se rozpozná mezi tisícem jiných. Všichni Japonci takový nos nemají, pokud však někdo takový nos má, nemůže nebýt rodilý Japonec. Mít takový nos Kleopatry, zeměpisu planety by to bývalo zasadilo těžkou ránu.

Kdybych si byla ten večer řekla, že žádný z úkolů, který mi uložili, mně nebyl k užitku, musela bych být malicherná. Koneckonců jsem přece chtěla pracovat v nějakém japonském podniku. A to se mi splnilo.

Měla jsem pocit skvěle prožitého dne. Následující dny ten pocit potvrdily.

Stále jsem nechápala, jakou funkci v podniku zastávám; bylo mi to lhostejné. Pana Saitó jsem podle všeho děsila; to mi bylo ještě lhostejnější. Nadchla mě moje kolegyně. Její přátelství mi připadalo jako víc než dostatečný důvod, proč trávit deset hodin denně v lůně společnosti Jumimoto.

Měla právě onu matně bílou pleť, o níž tak pěkně mluví Tanizaki. Až na svou ohromující výšku ztělesňovala Fubuki japonskou krásu. Její obličej byl z rodu „karafiátu starého Japonska“, symbolu urozené dívky někdejších časů: na vrcholu té vysoké postavy byl předurčen vládnout světu.

Jumimoto byla jedna z největších světových obchodních společností. Pan Haneda v ní řídil oddělení Import-Export, které nakupovalo a prodávalo všechno, co existovalo, křížem krážem planetou.

Katalog Import-Export společnosti Jumimoto byl titánskou verzí katalogu Prévertova: počínaje finským ementálem po singapurskou sodu přes kanadské optické vlákno, francouzskou pneumatiku a togskou jutu – nic mu neuniklo.

Peníze v Jumimoto přesahovaly lidské chápání. Od určitého nahromadění nul opouštěly částky oblast čísel a vstupovaly do oblasti abstraktního umění. Kladla jsem si otázku, jestli v lůně společnosti existuje bytost schopná mít radost, že vydělala sto milionů jenů, nebo která by ztrátu stejné sumy oplakávala.

Jako ty nuly měli zaměstnanci v Jumimotu svou cenu pouze za jinými čísly. Všichni kromě mě, kterážto jsem nedosahovala ani hodnotu nuly.

Dny ubíhaly a já tu stále nebyla k ničemu. Nijak zvlášť mi to nevadilo. Měla jsem dojem, že na mě zapomněli, což nebylo nepříjemné. Seděla jsem u svého stolu a četla pořád dokola listiny, které mi Fubuki dala k dispozici. Byly nesmírně zajímavé – kromě jedné, což byl úplný seznam zaměstnanců: byla tam uvedena jejich příjmení, rodná jména, místo a datum narození, jméno případné choti nebo chotě a děti s datem narození u každého z nich.

Samy o sobě nebyly tyto údaje nikterak fascinující. Když však máte pořádný hlad, zachutná vám i suchá kůrka: ve stavu nečinnosti a zbytečnosti, v němž se nacházel můj mozek, připadal mi ten seznam pikantní jako bulvární časopis. Po pravdě to bylo jediné lejtro, kterému jsem rozuměla.

Abych vypadala, že pracuji, rozhodla jsem se mu naučit zpaměti. Byla tam asi stovka jmen. Většinou byli zaměstnanci ženatí nebo vdané a otcí nebo matkami rodin, což můj úkol ještě ztěžovalo.

A tak jsem studovala: tu jsem skláněla hlavu k učební látce, tu jsem ji zvedala, když jsem si to v duchu přeříkávala. Jak jsem zdvihla hlavu, padl můj pohled vždycky na Fubuki, sedící proti mně.

Pan Saitó mě už nežádal, abych napsala dopisy Adamu Johnsonovi ani nikomu jinému. Vlastně mě nežádal o nic, leda abych mu přinášela šálky kávy.

Když jste začínali v některé japonské společnosti, bylo naprosto běžné začínat očekumi – „funkcí čestného čaje“. Brala jsem ten úkol s tím větší vážností, že byl jediný, který mi připadl.

Velmi rychle jsem poznala zvyklosti každého z úředníků: pro pana Saitó černá káva hned v osm třicet. Pro pana Unadžiho bílá káva a dva cukry v deset hodin. Pro pana Okadu anglický čaj s obláčkem mléka v sedmnáct hodin. Pro Fubuki zelený čaj v devět hodin, černá káva ve dvanáct, zelený čaj v patnáct a poslední černá káva v devatenáct hodin – pokaždé mi s půvabnou zdvořilostí poděkovala.

Tento skromný úkol se stal prvním nástrojem mé zkázy.

Jednou ráno mi pan Saitó oznámil, že viceprezident přijme ve své kanceláři významnou delegaci spřátelené firmy: „Káva pro dvacet osob.“

Vešla jsem k panu Omoriku s velkým podnosem a byla jsem víc než dokonalá: servírovala jsem každý